

УДК 657.368.03

ANALYSIS OF THE RESULTS OF THE ACTIVITIES OF INSURANCE ENTERPRISES**АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ****Hladii I. O. / Гладій І.О.***PhD in Economics, as.prof. / к.е.н., доц.*

ORCID: 0000-0001-9845-9706

Datsenko G.V. / Даценко Г.В.*Associate professor in Economics, prof. / д.е.н., проф.*

ORCID: 0000-0001-8327-7301

Krupelnyska I.G. / Крупельницька І.Г.*PhD in Economics, as.prof. / к.е.н., доц.*

ORCID: 0000-0002-9102-1928

*Vinnitsia Institute of Trade and Economics of State University of Trade and Economics,**Vinnitsya, Soborna, 87, 21050, Ukraine**Вінницький торговельно-економічний інститут Державного торговельно-економічного університету, вул. Соборна, 87, 21050, Україна*

Анотація. В статті доведена необхідність проведення аналізу діяльності страхових компаній в сучасних умовах господарювання з метою формування платоспроможного, стійкого, конкурентного ринку страхування в Україні з належним захистом прав споживачів послуг страхування. Визначено, що широкий діапазон аналітичних досліджень результатів діяльності страхових підприємств можна отримати за обліковою інформацією, яка складена за міжнародними стандартами фінансової звітності.

Ключові слова: аналіз, результати діяльності, підприємства страхової діяльності.

Вступ

Страхові компанії відіграють важливу роль в економічному житті країни, адже їх головною функцією є захист фізичних та юридичних осіб від ймовірних збитків у разі настання страхових подій. В той же час, в умовах воєнного стану, підприємства страхової діяльності підпадають під потенційний негативний вплив ризиків, які можуть загрожувати їх платоспроможності та мати негативні наслідки для споживачів послуг страхування.

Повномасштабна війна росії проти України виявила неготовність низки надавачів небанківських фінансових послуг до викликів воєнного стану. Через реалізацію операційних ризиків значна кількість учасників ринку вимушено призупинила або скоротила свою діяльність. Крім того, суттєво знизився попит на основні фінансові послуги.

У 2022 році припинили свою діяльність низка установ, майже в усіх випадках – за ініціативою заявника. Семи фінансовим компаніям частково анульовано ліцензії, а одній фінансовій компанії тимчасово зупинено ліцензії до усунення виявлених порушень.

Зважаючи на зменшення кількості учасників ринку, обсяги активів знизилися в усіх категорій фінансових установ. Однак повномасштабна війна та економічний спад негативно позначилися на обсягах операцій: валові страхові премії у I кварталі 2022 року скоротилися майже на 14% порівняно з I кварталом 2021 року. Виплати впали ще суттєвіше – на близько 22% р/р. [1],

Отже, на сьогоднішній день, розвиток ринку стримує ряд факторів, зокрема у низки страхових компаній наявні проблеми з платоспроможністю та ліквідністю, немає чіткої бізнес-моделі, рівень управління ризиками та корпоративного управління є низьким. Саме тому аналіз результатів діяльності підприємств страхової діяльності є надзвичайно актуальним.

Мета дослідження.

Метою статті є теоретичне висвітлення методики аналізу діяльності страхових компаній в сучасних умовах господарювання з метою формування платоспроможного, стійкого, конкурентного ринку страхування в Україні з належним захистом прав споживачів послуг страхування.

Основний текст.

У 2023 році процес трансформації страхового ринку поживався. Один з напрямів такої трансформації - це перехід до цілком прозорих структур власності страховиків та фінансової спроможності їхніх власників. Для цього Національний банк здійснює з 2021 року посилений моніторинг прозорості структур власності страховиків. Цей моніторинг та вжиття наглядових заходів щодо страховиків будуть продовжені, що відповідає положенням Меморандуму про економічну та фінансову політику з Міжнародним валютним фондом від 24 березня 2023 року [1].

Другий напрям трансформації страхового ринку у цьому році – це посилення зі сторони Регулятора вимог до активів страховиків. З початку II півріччя 2023 року Національний банк припинить за оцінки платоспроможності страховиків визнавати землю прийнятним активом. Це зробить інвестиційну політику страховиків більш консервативною і, як наслідок, більш безпечною для споживачів.

Третім напрямом змін у цьому році є перехід страховиків на новий стандарт обліку страхових контрактів – IFRS 17. Зазначений стандарт має забезпечити більш якісне відображення страховиками результатів своєї діяльності у фінансовій звітності. Значно у 2022 році поживався ринок моторного страхування. Першопричиною зростання страхових премій за КАСКО та ОСЦПВ є інфляція, яка вплинула на зростання вартості транспортних засобів, автозапчастин та ремонту в цілому. Другою причиною є відновлення кількості застрахованих транспортних засобів за цими видами.

В той же час, за даними Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (UNHCR) через війну понад 5 мільйонів біженців з України були зареєстровані для тимчасового захисту в Європі. Ті з них, хто виїжджав на автомобілях, – зобов'язані були придбавати страховий сертифікат «Зелена картка», без якого неможливо в'їхати на територію Європи. Також зріс обсяг міжнародних вантажних та пасажирських перевезень. Все це спричинило різке зростання попиту на «Зелену картку» [2].

Можливість подальшого розвитку страхових компаній безпосередньо залежить від величини фінансового результату, який створює запаси фінансової стійкості, що дозволяє оперативно реагувати на будь-які зміни у кон'юнктурі ринку. На підставі результатів аналізу результатів діяльності управлінський персонал приймає рішення щодо напрямів фінансування підприємства за

рахунок власних джерел, кредитори – з приводу визначення пріоритетів щодо виданих позик, а інвестори – з приводу формування портфеля цінних паперів.

Правильне тлумачення аналітичних показників фінансових результатів, які розраховані на основі облікових даних, дає можливість як управлінському персоналові, так і зовнішнім користувачам інформації діагностувати проблеми, що існують в діяльності господарюючого суб'єкта, розкривати напрями діяльності, що потребують додаткового фінансування, виявляти проблемні питання щодо розподілу прибутку тощо [3].

Таким чином, результат аналізу фінансових результатів, в тому числі, операцій з приводу формування й розподілу прибутку, є основоположним інформаційним джерелом для розробки й прийняття управлінських рішень.

Таким чином, мета аналізу результатів діяльності полягає в визначенні повноти та якості їх отримання, дає оцінку динаміки абсолютних і відносних показників, з'ясовує ступінь, спрямованість і частку впливу окремих конкретних факторів на зміну прибутку й рентабельності та дає можливість виявити та оцінити можливі резерви їх зростання.

На нашу думку, доцільно розглядати основні джерела інформації для проведення фінансового аналізу, а саме: загальна фінансова звітність; спеціальна, статистична звітність; відомості управлінського, бухгалтерського обліку; планові дані; відомості валютного та фінансового ринків; друковані, телевізійні та інші засоби масової інформації; корпоративні бази даних; загальнодоступні бази даних тощо.

Більш широкий діапазон аналітичних досліджень результатів діяльності страхових підприємств можна отримати за обліковою інформацією, яка складена за міжнародними стандартами фінансової звітності. Таким чином, структурована інформація за конкретними видами діяльності, за методами визнання доходів і витрат та у співвідношенні до залученого капіталу у господарський процес дає широкий спектр якісних і кількісних параметрів одержаного кінцевого фінансового результату. В процесі здійснення аналізу важливим моментом є співставлення показників у динамічному ряді із врахуванням зміни облікової політики, інфляційних процесів, зміни обсягу та структури акціонерної діяльності тощо [4]. На нашу думку, доцільно розглядати динаміку зміни кінцевого фінансового результату ланцюговим методом, адже він дає змогу прослідкувати зміну показника в поточному періоді порівняно з попереднім. Отже, першочерговим завданням, в процесі дослідження динаміки зміни фінансових результатів є розрахунок показників абсолютного приросту, темпу росту та темпу приросту.

Доцільно розглянути методику аналізу результатів діяльності підприємства страхування (табл. 1).

Використання результатів факторного аналізу дозволить з'ясувати які саме чинники впливають на кінцевий фінансовий результат та встановити залежність їхньої зміни (рис. 1).

Таблиця 1 - Методика проведення аналізу результатів діяльності

Етапи	Інструментарій	Отримані результати
Структурно-динамічний аналіз фінансових результатів		
Аналіз фінансової стійкості	Коефіцієнтний метод, порівняльний метод, методи горизонтального та вертикального аналізу	Стан фінансової діяльності та фінансові можливості підприємства
Аналіз ділової активності		Стан виробничо-господарської діяльності підприємства
Аналіз ліквідності		Можливість підприємства розраховуватись за поточними зобов'язаннями шляхом конвертації активів на грошові кошти
Аналіз рентабельності		Оцінка ефективності та раціональності використання вкладених коштів
Побудова економіко-математичної моделі		
Формування висновків про загальний стан підприємства, виділення найвагоміших показників впливу на прибутки та доцільність прийняття відповідних управлінських рішень		

Рисунок 1 - Алгоритм проведення факторного аналізу

Висновки.

Отже, результатом застосування методів загального та факторного аналізу є система показників, які дозволять сформулювати систему оцінки фінансового стану страховиків та своєчасно отримувати регулятору об'єктивні дані про діяльність компанії, вчасно реагувати на проблеми з платоспроможністю.

Література:

1. Страхова галузь - надійний партнер українців, бізнесу та держави. URL: <https://interfax.com.ua/news/interview/911018.html> (дата звернення: 22.05.2023)
2. Страховий ринок України. Підсумки 2022 воєнного року. URL: <https://forinsurer.com/news/23/04/03/425173> (дата звернення: 15.05.2023)
3. Майбутнє регулювання регулювання ринку ринку страхування страхування в Україні. Національний банк України. 2020. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/bila-kniga-maybutnye-regulyuvannya-rinku-strahuvannya> (дата звернення: 21.05.2023)
4. Петрук О. М., Полчанов А. Ю., Новак О. С., Дячек С. М. Фінансова модель діяльності регіонального підрозділу страхової компанії. Modern

Economics. 2021. № 29(2021). C. 136-142.

Abstract. *The article proves the necessity of conducting an analysis of the activities of insurance companies in modern business conditions in order to form a solvent, stable, competitive insurance market in Ukraine with proper protection of the rights of consumers of insurance services. It was determined that a wide range of analytical studies of the results of the activities of insurance companies can be obtained from accounting information compiled according to international financial reporting standards*

Key words: *analysis, system, performance results, insurance companie*